

Druhá polovina čtyřicátých let se v Československu nesla v duchu obnovy jak hospodářské, tak i morální. Konec druhé světové války nutně vedl k potřebě a snaze obyvatelstva vyrovnat se s minulostí, k odplatě za krivdy způsobené nacistickými válečnými zločinci a udavači i zrádci z vlastních, československých, řad. Pro dosažení těchto cílů byl již v zimě roku 1945 vydán tzv. velký retribuční dekret, který se s některými změnami na osvobozeném území stal právním podkladem retribučního soudnictví a zřízení Národního soudu a 24 mimořádných lidových soudů, které měly zajistit jeho výkon v českých zemích.

Pojem retribuce pochází z latinského retributio a znamená odplatu, vrácení, v češtině pak také nápravu či odčinění. Moderní slovníky s tímto pojmem spojují přímo stíhání zločinů, kterých se dopustili nacisté a jejich pomahači na československém lidu.

Jedná se nesporně o období velmi složité a v českých dějinách jistě specifické, avšak snahy o zpracování této problematiky se projevují až v posledním desetiletí. Vůbec první publikací, která se komplexně problémem retribuací a MLS zabývá, je kniha M. Boráka „Spravedlnost podle dekretu“,¹ v níž autor rozebírá jak obecné problémy retribuací, tak i materiály MLS v Ostravě. Tato kniha patří k nejkvalitnějšímu zpracování této oblasti vůbec. Nesmíme ale zapomenout také na práce vycházející z Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem „Mimořádný lidový soud v Liberci a Litoměřicích v letech 1945 – 1948“,² a obsáhlou publikaci V. Jiřka „Nedaleko od Norimberku“³ o retribučním soudnictví v západních

---

¹ BORÁK, M. *Spravedlnost podle dekretu: Retribuční soudnictví v ČSR a Mimořádný lidový soud v Ostravě (1945-1948)*, Tilia, Ostrava, 1998

² KOČOVÁ, K. - RADVANOVSKÝ, Z. - SUCHÁ, J. *Mimořádný lidový soud v Liberci a Litoměřicích v letech 1945 – 1948*, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně Ústí nad Labem, Ústí nad Labem, 2001

³ JIŘÍK, V. *Nedaleko od Norimberku: Z dějin retribučních soudů v západních Čechách*, Svět křidel, Cheb, 2000

Čechách a MLS v Chebu. Za zmínku stojí i dílčí studie v odborných časopisech, např. D. Janák o Mimořádném lidovém soudu v Opavě⁴ nebo odkaz na činnost Mimořádného lidového soudu v Plzni v článku L. Petrášové.⁵

Pohled na toto období se u různých autorů i autentických svědků lišil. Jedni ji obhajovali, jiní haněli. Ferdinand Peroutka v duchu zásady oko za oko, zub za zub hlásal: „Jestliže někdo denunziací zavinil něčí smrt,... nemá práva na slitování“.⁶ Naproti tomu V. Hejl o retribuci míní, že „ještě zesílila atmosféru právní nejistoty; vytvořila velkou, legální, příležitost pro komunisty i jiné neskrupulózní osoby, jež mohly uspokojit svou touhu po mstě, obohacení a moci... Retribuce byla od počátku komunisty používána jako prostředek k odstraňování nebo alespoň skandalizování politických protivníků“.⁷

Archivní fond Mimořádný lidový soud v Klatovech je uložen ve Státním oblastním archivu v Plzni. Materiály jsou v zachovalém stavu, zpřístupněné veřejnosti. Fond je označen za uzavřený a kompletní. Přesto v nemnoha případech některé spisy nebo jejich části chybí, což bylo pravděpodobně zapříčiněno jejich zapůjčením k jiným soudům při amnestijních řízeních na začátku padesátých let, odkud nebyly tyto již vráceny.

---

⁴ JANÁK, D. *Činnost Mimořádného lidového soudu Opava v letech 1945 – 1948*. Časopis Slezského zemského muzea, Série B, 1994/43, s. 245 - 283

⁵ PETRÁŠOVÁ, L. *Krajský soud v Plzni*, Západočeský sborník historický I., 1995, s. 53 - 75

⁶ PEROUTKA, F. *Tak nebo tak*, Praha, 1947, s. 42

⁷ HEJL, V. *Zpráva o organizovaném násilí*, Univerzum, Praha, 1990, s. 22 - 23